

ಬಂಕಾಪುರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮನ್ಸೂರ್‌ಸಾಬ ತಂದೆ ಮಕ್ಲಲ್‌ಸಾಬ ಚಳಮರದ್*

*ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ವಿಭಾಗ,
ಶ್ರೀ ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ದಖನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನೂತನ ತಾಲೂಕು ಪ್ರದೇಶವಾದ ಕನಕಗಿರಿಯು, ಭೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಬಂಕಾಪುರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ನಿರ್ಮಾಣವೆಂದೂ ಆದಿಕಲ್ಪ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಸುಮಾರು ಮೂರು ನೂರು ಕೋಟಿ ವರ್ಷ ಹಿರಿಯದೆಂದು ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಗರದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಮೇಲೆದ್ದು, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿ ಸಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಸತಿಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಭೂಭಾಗವು ಸಮುದ್ರ ಪಾತಾಳಿಯಿಂದ (ಎಂ.ಎಸ್.ಎಲ್.) 2,356 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಆಯಕಟ್ಟಿನದಾಗಿದ್ದು, ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು ಫಲವತ್ತಾದ ನೆಲ, ಸಮೃದ್ಧಜಲ, ಸಸ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕನಕಗಿರಿ ತಾಲೂಕು ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಯಲಬುರ್ಗಾ, ಕುಷ್ಟಗಿ, ಕನಕಗಿರಿ, ಕಾರಟಗಿ, ಕೊಕನೂರ (ಕೊಪ್ಪಳ, ಜಿಲ್ಲೆ) ಸಿಂಧನೂರು (ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ) ಮತ್ತು ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇರೆಗಳಾಗಿವೆ, ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 158 ಹಳ್ಳಿ (ಜನ ವಸತಿ ರಹಿತ ಸೇರಿ) ಗಳಿದ್ದು ತಾಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 1,228 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಂಕಾಪುರದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಬಂಕಾಪುರ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಜಾನಪದ, ಶಿಲಾಯುಗ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕಣ್ಣಿದ್ದರೆ ಕನಕಗಿರಿ ನೋಡು ಕಾಲಿದ್ದರೆ ಹಂಪಿ ಎನ್ನುವ ನಾನ್ನುಡಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂಬಂತೆ ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಕನಕಗಿರಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 7 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಜನಪದೀಯ ಗ್ರಾಮ ಬಂಕಾಪುರ, ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 250 ಮನೆಗಳಿದ್ದು, 1,500 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗೊಲ್ಲರು, ಕುರುಬರು, ಗಂಗಾಮತ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿ ಕಾಯುವಿಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ, ಉಳಿದಂತೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯು ಅಷ್ಟೇ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

Please cite this article as: ಮನ್ಸೂರ್‌ಸಾಬ ತಂದೆ ಮಕ್ಲಲ್‌ಸಾಬ ಚಳಮರದ್. (2022). ಬಂಕಾಪುರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 4(2). ಪು.ಸಂ. 77-85.

ಲೋಕಪ್ಪಯ್ಯ, ದುರುಗಮ್ಮ, ಹುಲಿಗಮ್ಮ, ರಾಮತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ದ್ಯಾಮಮ್ಮ, ಬಸವಣ್ಣ, ಹನುಮಂತ, ಅಲಾಯಿ ಮಸೂತಿ, ಬೀರಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಇತ್ಯಾದಿ ಜನಪದ ದೈವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿವೆ. ಕನಕಗಿರಿ ನಾಯಕರ ಕಾಲದ ಕಾವಲು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವ ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಜಾನಪದೀಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ಎರಡು ಬಾರಿ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಈಗಿರುವ ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮವು ಮೊದಲಿಗೆ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ವಾಸವಿದ್ದ ಲೋಕಪ್ಪಯ್ಯ ಎನ್ನುವ ಈ ಊರಿನ ಆರಾಧ್ಯ ಜನಪದ ದೈವ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದರೂ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಗುಡ್ಡದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬುಕ್ಕೆಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ವಾಸ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುಡ್ಡದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ವಾಸವಾದರು. ಲೋಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಆತನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಲೋಕಾಪುರ ಲೋಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಪುರ ಮುಂದೆ ಬಂಕಾಪುರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಾಯಿತು.

ಶಿಲಾಯುಗ ಹಂತಗಳ ಪೈಕಿ ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆದಿ ಮಾನವನು ಕನಕಗಿರಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದನಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನವ ಯಾವುದೇ ಮಧ್ಯ ಅಥವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಬದುಕು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1700-800): ಈ ಯುಗದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೇನೆಂದರೆ ಆದಿಮಾನವ ಒರಟಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಶಿಲಾಯುಧಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಅತೀ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು. ಕೂರಲಗುಗಳು, ಚಕ್ಕೆಗಳು ಬ್ರೆಡ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅವಶೇಷಗಳು ಕನಕಗಿರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಏಳು ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಗಾಪುರ, ಚಿಕ್ಕಬೆಣಕಲ್, ಇಂದರಗಿ ಮುಂತಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಿ ಮಾನವ ಅಲೆದಾಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಆದಿಮಾನವ. ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡ. ಒರಟು ಶಿಲಾಯುಧಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಉಜ್ಜಿ ನಯಗೊಳಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಹೀಗೆ ನವೀನ ಬದುಕಿಗೆ ಎಡೆಯಾದ ಈ ಕಾಲವನ್ನು ನವಶಿಲಾಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹೇರೂರು, ಕೆಸರಹಟ್ಟಿ, ಗೋನಾಳ, ಆಲ್ಪಾಳ, ಹಿರೇಜಂತಕಲ್ಲ, ಜಂಗಮರ ಕಲ್ಲುಡಿ, ಪನ್ನಾಪುರ, ಬೇವಿನಾಳ, ಸೋಮನಾಳ, ಬೂದಗುಂಪಾ, ಆಗೋಲಿ, ಸಂಗಾಪುರ, ಗಂಗಾವತಿ, ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೂದುವರ್ಣದ ಮೃತ್ ಪಾತ್ರೆಯ ಚೂರುಗಳು, ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ಚಕಮಕಿ ಕಲ್ಲಿನ ಫ್ಲೇಡಿನಂತಹ ಚಕ್ಕೆಗಳ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಆಯುಧಗಳು, ತಿಕ್ಕಿ ನಯಗೊಳಿಸಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಕೊಡಲಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಎಲುಬುಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.. ಮುಕ್ಕುಂಪಿ, ಆಗೋಲಿ, ಹಂಪಸದುರ್ಗ, ಆನೇಗುಂದಿ ಗಂಗಾವತಿಯ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಗುಹಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡಗಳು

ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ಪರಿಸರ ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದಂತಹ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬೆಟ್ಟಗಳಿದ್ದು ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹುಲಿಯ ಮರಡಿ

ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ 1 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ, ಈ ಬೆಟ್ಟ ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ನವಿಲುಗಳು ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳು ಇಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಕರಡಿಗಳು, ನರಿ, ತೋಳ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಮುಂತಾದ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೋಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ತಾಣವನ್ನಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ಲೋಕಪ್ಪನ ಮರಡಿ

ಊರಿನ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕನಕಗಿರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಈ ಮರಡಿ ಇದೆ. ಲೋಕಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಲೋಕಪ್ಪನ ಮರಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕಪ್ಪನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಗುಡ್ಡವು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 100 ರಿಂದ 200 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸದಾಕಾಲ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಕ್‌ಡ್ಯಾಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಿಗಿಡಗಳು, ಜಾಲಿಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡಗಳು ಬಹಳ ಇವೆ. ಹಲವಾರು ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ.

ಹದ್ದಿನ ಗುಡ್ಡ

ಈ ಗುಡ್ಡ ಲೋಕಪ್ಪನ ಮರಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗುಡ್ಡ ಸುಮಾರು 60 ರಿಂದ 70 ಅಡಿ ಗುಡ್ಡವಿದ್ದು, ಮೇಲೊಂದು ಕೆಳಗೊಂದು 2 ಗುಡ್ಡಗಳಿವೆ. ಹದ್ದುವಿನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹದ್ದುಗಳು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮರಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಈಗಲು ಸಹ ಈ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹದ್ದುಗಳು ವಾಸಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಮು ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗಳು

ಶೇಂಗಾ, ಜೋಳ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಭತ್ತ, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. 2.ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆಗಳು: ಕೆಲವೊಂದು ರೈತರು ಮಳೆಯನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ನವಣೆ, ಸಜ್ಜೆ, ತೊಗರಿ, ಎಸರು, ಮಡಿಕೆ, ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹ

ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ಪರಿಸರದ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳೆಂದರೆ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಕುರಿ, ಆಡು, ಜಿಂಕೆ, ಹಸು, ನರಿ, ಎಮ್ಮೆ, ತೋಳ, ಮುಂಗುಸಿ, ಕರಡಿ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹ ನೋಡುವುದಾದರೇ ಗೂಬೆ, ಪಾರಿವಾಳ, ನವಿಲು, ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, ಕಾಗೆ, ಬಾತಿಕೋಳಿ, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಮಗೆ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಬಂಕಾಪುರ ಮತ್ತು ಶಿವನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು, ದಂತಕಥೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು, ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಈ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಕಥೆಗಳು ರಾಜರು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ ಕಥೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಹಿರಿಯರು ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಕೆರೆಗಳು

ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಉಪನದಿಯಾದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯು ತಾಲೂಕಿನ ಏಕೈಕ ಪ್ರಧಾನ ನದಿಯಾಗಿದೆ, ತಿರುಮಲಾಪರದ ಹತ್ತಿರ ತಾಲೂಕನ್ನು ಆನೆಗುಂದಿ, ಚಿಕ್ಕ ಜಂತಕಲ್, ಆಯೋಧ್ಯ ಬೆನ್ನೂರು, ಉಳೇನೂರು. ಸಂಗಾಮರದ ಹತ್ತಿರ ಸಿಂಧನೂರು ತಾಲೂಕಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಹರಿವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸಾಗಿದೆ. ನದಿಯು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 1710 ಫೀಟ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ, ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ಜಾಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಗಳು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಣಕಲ್ ಹಳ್ಳ, ಯಮಿಗುಡ್ಡ ಹಳ್ಳ, ಗಡ್ಡಿ ಹಳ್ಳ, ಆಗೋಲಿ ಹಳ್ಳ, ಮರಳಿ ಹಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸಿದ್ದಮರ ಹಳ್ಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಅವಕ್ಕೆ ಊಟಿಗಳೆನ್ನುವರು, ಉದಾ: ಮಳೆಯಮ್ಮನ ಊಟಿ (ಚಿಕ್ಕ ಬೆಣಕಲ್) ಜಬ್ಬಲ ಊಟಿ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಊಟಿ (ಮಲ್ಲಾಪುರ) ಕಣಿವೆ ಆಂಜನೇಯ ಊಟಿ (ಸಂಗಾಮರ) ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 16 ಪ್ರಮುಖ ಕೆರೆಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಟಾಪರ ಕೆರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಕೆರೆ, ಕರಡೋಣಿ ಕೆರೆ, ರಾಯರ ಕೆರೆ (ಚಿಕ್ಕಬೆಣಕಲ್) ವಿಠಲಾಪುರ ಕೆರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಬೆಟ್ಟ, ಅರಣ್ಯ, ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಏಳು ಗುಡ್ಡದ ಸಾಲು ಬೆಟ್ಟಗಳು ಸುಮಾರು 406 ಮೀ, ಎಡ ಬಿಡದೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿವೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳಗಳಾದ ಮುಕ್ಕಂಪಿ, ಹಿರೇಬೆಣಕಲ್, ಆಗೋಲಿ, ಯಮಿಗುಡ್ಡ, ವಾನಭದ್ರೇಶ್ವರ, ಆನೆಗುಂದಿ ಈ ಏಳು ಗುಡ್ಡದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಶಾನಿಗುಡ್ಡ (580 ಮೀ.) ಯಮಿಗುಡ್ಡ (821 ಮೀ.) ಮತ್ತು ಮೊರೆರ ಗುಡ್ಡ (592 ಮೀ.) ಎತ್ತರವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಇವೆ, ಇವೆಲ್ಲ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಣಶಿಲೆಯ (Granite) ರಚನೆಗಳು, ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಕಪ್ಪುಶಿಲೆಯ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ತಾಲೂಕಿನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ 14,482 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು (ಶೇ. 49.17) ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗೋಲಿ-ಹಿರೇವಣಕರ ಕಾಯಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ 6,647 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಜಾಲಾರಿ, ಹೊನ್ನೆ, ಮತ್ತಿ, ಅಳಲೆ, ಬಾಗಿ, ಮರಡಿ, ಬೇವು, ಜಾಲಿ, ಕಕ್ಕೆ, ಹುಣಸೆ, ಸೀತಾಫಲ ಮತ್ತಿತರ ಗಿಡಗಳನ್ನು, ಕರಡಿ, ಚಿರತೆ, ನರಿ, ತೋಳ, ಕಪ್ಪು-ಕೆಂಪು ಮುಖದ ಮಂಗಗಳು, ಮೊಲ, ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಕತ್ತೆಕಿರುಬ, ಚಿಪ್ಪುಹಂದಿ (ಪ್ಯಾಂಗೋಲಿನ್) ಹೆಬ್ಬಾವು, ಕೆರೆಹಾವು, ನಾಗರಹಾವು, ನವಿಲು, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮಣ್ಣು, ಶಿಲೆ, ಖನಿಜಗಳು

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರೆ (ಕಪ್ಪು) ಕೆಂಪು ಮಸಾರಿ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸವುಳು ಭೂಮಿ ಇದೆ, ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಪು ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣಿದೆ. ಹುಲಿಹೈದರ್ ಹತ್ತಿರ ಕಾವಿಮಣ್ಣಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶಿಲೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಅತೀ ಪುರಾತನವಾದ ಶಿಲೆಗಳು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರಿದಾಗದ ನಸುಗೆಂಪು ಮತ್ತು ಬೂದಿಬಣ್ಣದ ಗ್ರಾನೈಟ್ ಶಿಲೆಗಳ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿದೆ. ಆನೆಗುಂದಿ ಹತ್ತಿರ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೂದಿಬಣ್ಣದ ಕಣಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಎಮ್ಮಿಗುಡ್ಡದ ಹತ್ತಿರ ಮಧ್ಯಮ ಕೆಂಪು ಕಣ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಬೆಣಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂದು ಮತ್ತು ಊದಾ ಕಣಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆನೆಗುಂದಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೊರಂಡು ರೂಬಿ ಶಿಲೆಗಳು ಕನಕಪುರ ಮತ್ತು ಬೈಲಂಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೀನ್ ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೂದುಗುಂಪಾದ ಹತ್ತಿರ ಗಾಜು ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಹೈಸ್ಕಾಲ್ ಹೈಸ್ಕಾಲ್ ಮಸೂರಾಕೃತಿಯ ಬೆಣಚಿನ ಸಿರ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಬಳಪದ ಕಲ್ಲು, ಡಣಾಪುರ, ನರಸಾಪುರ ಮತ್ತು ಮುನ್ನೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಧಕ, ಕ್ಯಾಲಿಟ್‌ಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಹವಾಮಾನ

ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲೂಕು ಪರ್ವತ ಭಾಗ (Rain Shadow Region) ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಹವಾಗುಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಂಪಾಗಿರದೆ, ಒಣಹವೆ, ಬಿಸಿಲು ಮತ್ತು ಸೆಳೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಉಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹವಾಮಾನ ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ 533.2 ಮಿ.ಮಿ. ಇದ್ದು ವಾಸ್ತವಿಕ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ 776.5 ಮಿ.ಮಿ. ಇರುತ್ತದೆ.

ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಗಳು

ತಾಲೂಕಿನ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಎಡದಂಡೆ ಕಾಲುವೆಯಿಂದ ನೀರಾವರಿಗೊಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತಾಲೂಕು ಇದೆ ಆಗಿದ್ದು, ತಾಲೂಕಿನ ಆನೆಗುಂದಿ, ಗಂಗಾವತಿ, ಶ್ರೀರಾಂನಗರ ಸಿದ್ದಾಪುರ, ಕಾರಟಗಿ ಹೋಬಳಿಗಳು ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ವೆಂಕಟಗಿರಿ, ಕನಕಗಿರಿ, ನವಲಿ ಹೋಬಳಿಗಳು ಒಣಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ. 55.56 ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆಗಳ ತೀವ್ರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 142.92 ಬಿತ್ತನೆ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ 85,174 ಹೆಕ್ಟರುಗಳು ತಾಲೂಕಿನ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾಲೂಕು ಕಣಜವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬು ಇತರ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಒಣಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ, ಜೋಳ, ದ್ವಿದಳ, ದಾನ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಪಾನ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟೆ

ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟೆ ಇದೆ. ಊರಿನ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರು

ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೇಣಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಈ ಕಟ್ಟಡವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸುಮಾರು 70-80 ರ ವರ್ಷದ್ದಾಗಿದೆ. 30-40 ಮೀಟರ್ ಉದ್ದ, 30-40 ಮೀಟರ್ ಅಗಲ, ಈ ಕಟ್ಟಡ 2ರಿಂದ 3 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ.

ಬಂಕಾಪುರದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು

ಬಂಕಾಪುರದ ಮಾರುತೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಬಂದು ಹೋದ ಪುರಾವೆಗಳಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಧರ್ಮ ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂಕಾಪುರದ ಮಾರುತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಒಂದು. ಈ ದೇವಾಸ್ಥಾನದ ಜಾತ್ರೆಯು ವರ್ಷದ ಆಗಷ್ಟು-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇಯ ಶನಿವಾರದಂದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಗುರೂ ಹಿರಿಯರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನದಂದು ಉಚಿತ ಊಟ ದಾಸೋಹವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಲ್ಲದೆ ತಿಪ್ಪನಾಳ, ಸುಳೇಕಲ್, ಗಡ್ಡಿ, ಕರಡಿಗುಡ್ಡ ಬಂಕಾಪುರ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ಈ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾರುತೇಶ್ವರ ಉತ್ಸವವು ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಊರಿನ ದುರ್ಗಾದೇವಾಲಯ ದೇವಾಸ್ಥಾನದ ವರೆಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಎಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮದವರು ಮಾರುತೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ

ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಜಾತ್ರೆ ಎಂದರೆ ಊರಿನ ಶರಣ ಬಸವೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ವರ್ಷದ ಮಾರ್ಚ್-ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜಾತ್ರೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಸತತವಾಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹದಿನೈದು ಪುರಾಣಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ, ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬಂದಂತಹ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆ-ಮನಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಯುಗಾದಿ

ಹಬ್ಬ ಯುಗಾದಿಹಬ್ಬವು ಭಾರತದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದ ಉದ್ದೇಶ ಹಳೆಯ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಹೊಸ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಧರ್ಮದ ಮೊದಲ ಹಬ್ಬವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೂ ಬಂಕಾಪುರ ಮತ್ತು ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದವರು ಸಹೋದರಂತೆ ಬೆರೆತು ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕದ ಉದ್ದೇಶ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಬಂಕಾಪುರ ಮತ್ತು ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭನೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ

ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ ಹಬ್ಬವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಣೇಶ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಜನರು ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂಕಾಪೂರ ಮತ್ತು ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಗಣೇಶ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಗುಂಪುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಗಣೇಶನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಸಹ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ವಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಗಣೇಶನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಗಣೇಶನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದಸರಾ

ದಸರಾ ಹಬ್ಬವು ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುವಂತೆ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬವೆಂದು ಕರೆಯುವರು ಈ ಹಬ್ಬವು ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮರಾಠನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಒಂಬತ್ತು ದಿನವು ಸಹ ದೇವಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅವತಾರವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಮಹಾನಮಿಯ ದಿನದಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ ಮರದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶುಭಶಯ ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಬಂಕಾಪೂರ ಮತ್ತು ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವು ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗಿತ್ತದೆ. ಮಹಾನವಮಿಯಾ ದಿನದಂದು ದೇವಿಯ ಮೇರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಬನ್ನಿ ಮರದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶುಭಶಯ ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಕೌರವರ ಮೋಸದಿಂದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಾಗ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬನ್ನಿ ಮರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ಮರವನ್ನು ಪಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ದಿನಗಳಂದು ಆಯುಧ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಸರಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ದೀಪಾವಳಿ

ದೀಪಾವಳಿಯ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದೇ ದೀಪಾವಳಿಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಬಡತನವು ಕಳೆದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗುಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಗೃಹಣಿಯರ ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂಕಾಪೂರ ಮತ್ತು ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈಹಬ್ಬವನ್ನು ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವೂ ಈಹಬ್ಬದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ದಿನವು ರಾತ್ರಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬ

ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬ ಎಂಬುವುದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನದಂದು ಬಣ್ಣದ ಓಕೋಳಿ ಹಬ್ಬವೆಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಣ್ಣದ ಓಕೋಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಮರುದಿನ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಸಡಗರ ಮತ್ತು ವಿಜೃಂಭನೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಯುವಕರು, ಹಿರಿಯರು, ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಬಣ್ಣದಾಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ರಂಜಾನ್

ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಕೇವಲ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದವರೂ ಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬಂಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ವಿಜೃಂಭನೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮದ ಜನರು ಸತತವಾಗಿ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತು ದಿನ ರಾತ್ರಿವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಬ್ಬದ ಕೊನೆಯ ದಿನದಂದು ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವರು ಇದ್ದಾಹ ಎಂಬ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಹಬ್ಬ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಒಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಹೋದರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊಹರಂ

ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬವು ಸರ್ವಧರ್ಮದ ಸಮನ್ವಯದ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮದವರು ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊಹರಂ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಹಬ್ಬ, ಹೆಸರು ಬೆರಳಿನ ಆಕಾರದ ಲೋಹದ ಕಳಸ ಬಿದಿರಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಅಲೈದೇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ ತಿಪ್ಪನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಬ್ಬವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕದ ಕನಕಗಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬಂಕಾಪುರದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊಹರಂ ಮಾಸವು ನವೆಂಬರ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಲೈ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಬ್ಬದ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ದಿನಗಳಂದು ಮಸೀದಿಗಳ ಮುಂದೆ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಕುಣಿಯನ್ನು ತೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಈ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ತಮಟೆ ಸಹಿತ ವಿಶೇಷವಾದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮದ ಜನರು ಮಸೀದಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಂಪು ಸಕ್ಕರೆ ಹೂವಿನ ಹಾರ ಬಟ್ಟೆಗಳ ದಾರಗಳನ್ನು ಈ ಅಲೈದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅರ್ಪಣ ಕು.ಸ. (1999). ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಪರಿಚಯ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು (ಸಂ.) (2005). ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ.
- ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ. (1994). ಕನಾಟಕದ ಕೈಪಿಯತ್ತುಗಳು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಶರಣಬಸಪ್ಪ ಕೋಲ್ಕಾರ. (2002). ಅಕ್ಷಯ, ಗಂತಾ, ಪ್ರಥಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಚಿಕೆ, ಕ.ಸಾ.ಪ.ಗಂಗಾವತಿ.
- ದೇವರ ಕೊಂಡಾರಡ್ಡಿ. (ಸಂ.). (1999). ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ-ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಶರಣಬಸಪ್ಪ ಕೋಲ್ಕಾರ. (2010). ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ದರ್ಶನ. ಬಸವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ.
- ಶರಣಬಸಪ್ಪ ಕೋಲ್ಕಾರ. (1994). ಕನಕಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಧಾರವಾಡ.
- ಶರಣಬಸಪ್ಪ ಕೋಲ್ಕಾರ. (2010). ಅಂತರಗಂಗೆ, ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ದ್ವಿತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂಚಿಕೆ, ಕ.ಸಾ.ಪ. ಗಂಗಾವತಿ.
- ಸುರೇಶ ಕೆ.ಎಂ. ಮತ್ತು ಇತರರು. (2001). ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವಾಲಯ ಕೋಶ. ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.